

Framtidens äldreomsorg i Ängelholms kommun

Kommunfullmäktiges beredning för omsorg

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Beredningens uppdrag	5
2.1 Uppdraget	5
2.2 Avgränsning.....	5
2.3 Bakgrund	5
2.3.1. Världighetsgarantier	5
2.4 Syfte	6
3 Genomförande	6
3.1 Föredragningar.....	6
3.2 Medborgardialog.....	6
3.3 Studiebesök.....	7
3.4 Omvärldsgranskning	7
4 Utmaningar	8
5 Analys och reflektion	9
5.1 Strategins upplägg.....	9

1 Sammanfattning

LEV STÄRKT – HELA LIVET

Beredningen omsorg, väljer att redovisa sitt resultat i två separata handlingar. Den första handlingen är en rapport som beskriver hur beredningen arbetat under 2015, inkl. omvärldsbevakning, medborgardialoger och analys av andra kommuners äldreomsorg. Den andra handlingen är en strategi, som är avsedd att fungera som en vägvisare för utarbetandet av en äldreplan för framtidens äldreomsorg i Ängelholms kommun.

Framtidens äldreomsorg skall i första hand fokusera på att ge nästa generations äldre, ytterligare två friska år i livet. Det för att intensifiera arbetet i Ängelholms kommun med att nå Europeiska unionens folkhälsomål för äldre; ”Målet är att ge EU:s befolkning ytterligare två friska levnadsår till år 2020”

Äldreperspektivet måste förstärkas i allt strategiskt arbete inom Ängelholms kommun, det gäller övergripande planer, framtidsvisioner, policys, översiktsplan samt samarbetsavtal med andra huvudmän.

Beredningen anser att framtidens äldreomsorg måste utveckla det sociala innehållet i de äldres vardag, som ett viktigt komplement till dagens verksamhet som domineras av att tillgodose de äldres omsorgsbehov. All verksamhet måste i grunden bygga på ett förhållningsätt, där det friska är överordnat. Vardagsrehabilitering som syftar till att ge äldre förmågan att klara sig själva, ska utgöra ramen i utformningen av de insatser som kommunens och sjukvårdens verksamheter levererar till kommuninvånarna.

Den medicinska utvecklingen kommer att göra det möjligt för flera äldre att kunna leva kvar i hemmet, längre än idag. Det kommer i sin tur att ställa högre krav på kompetens hos de medarbetare som skall jobba i framtidens äldreomsorg. Allt kortare sjukhusvistelser i kombination med tekniska innovationer som möjliggör mer vård i hemmet, kommer att leda till ett utökat ansvar för den kommunala sektorn de närmaste åren. Det finns således ett framtida behov av att utveckla nya samarbetsformer mellan de huvudmän som ansvarar för kommuninvånarnas hälso- och sjukvård.

Ensamhet bedöms vara ett av de stora folkhälsoproblemen bland den äldre befolkningen, beredningen anser därför att man bör arbeta mer preventivt i syfte att motverka isolering bland äldre. Det genom utökat stöd till anhöriga, uppsökande verksamhet, bättre informationskanaler, bättre fysisk tillgänglighet samt mer stimulans och stöd till det civila samhället/föreningslivet.

De äldre skall känna tillit till välfärden. Det kan uppnås bl.a. genom förbättrad tillgänglighet till vården och större möjligheter att kunna påverka den egna vardagen.

Beredningen har också reflekterat över faktorer som kan attrahera framtida medarbetare till äldreomsorgen. Attraktiva arbetsplatser där man stimulerar till utveckling och ett

närvarande ledarskap. Utifrån de studiebesök beredningen genomfört, så framkommer det att skillnaden mellan bra och mindre bra äldreboenden, är personalens kompetens och engagemang i kombination med bra ledarskap samt möjligheterna att kunna påverka innehållet i verksamheten genom långtgående delegation till den enskilda arbetsplatsen.

2 Beredningens uppdrag

2.1 Uppdraget

Att utarbeta en strategi för att klara äldres framtida behov i äldreomsorgen, inklusive målsättning för livskvalitet för äldre i Ängelholms kommun.

2.2 Avgränsning

Avgränsningar har gjorts i tre områden;

- Trygghet, eftersom beredningen för samhällsutveckling har fått uppdrag att ta fram en vision för att Ängelholm ska vara en trygg och säker kommun.
- Boendet, eftersom beredningen för omsorg har fått i uppdrag att ta fram en vision för hur kommunen ska kunna erbjuda boende med livskvalité för grupper med behov av omsorg.
- Befolkningstillväxten som påverkas av migrationsmönster, eftersom dess effekter ännu inte utretts nationellt.

2.3 Bakgrund

Äldreomsorgen är en nationell utmaning som förväntas ställa stora krav på kommunerna. En föränderlig åldersstruktur utmanar kommunernas befintliga omsorgsfunktioner och förändrade förväntningar och krav från medborgare ger upphov till frågor som nuvarande organisationer har svårt att hantera. Det bedöms angeläget att utarbeta en strategi för hur kommunen ska utveckla äldreomsorgen att möta framtida behov. För att kunna välja riktning i utvecklingen av den kommunala äldreomsorgen bör man klargöra vad medborgarna förväntar sig av äldreomsorgen och vilka krav, önskemål och förhoppningar som finns både bland nuvarande och framtida målgrupper.

2.3.1 Världighetsgarantier

I Ängelholm har vi sedan flera år ett antal s.k. ”världighetsgarantier”. Syftet med de lokala världighetsgarantierna är att tydliggöra för de äldre, deras anhöriga och övriga medborgare vad de kan förvänta sig av äldreomsorgen i kommunen.

Inom området äldreomsorg finns det totalt 6 världighetsgarantier;

1. En kontaktman inom en vecka
2. Kommunens medarbetare skall visa upp legitimation
3. Upprättandet av genomförandeplan inom två veckor
4. Delaktighet i alla beslut, utifrån beviljade insatser
5. Samverkan med för vårdtagaren/kunden betydelsefulla personer
6. Genomgång av kunden/vårdtagarens genomförandeplan vid förändrade behov

Varje verksamhet gör årligen en sammanfattning och en analys av inkomna återopande av världighetsgarantierna som ett led i verksamhetens förbättrings- och systematiska kvalitetsarbete.

Innehållet i befintliga världighetsgarantier bör utvärderas och på längre sikt anpassas/matchas mot den inriktningen som anges i den strategi som utarbetas för framtiden äldreomsorg i Ängelholms kommun.

2.4 Syfte

Beredningen ska undersöka vilka förväntningar och önskemål som kommuninvånarna har på äldreomsorgen. Det innebär att undersöka vad som är viktigt i äldre människors liv och vilket stöd vill man ha, till exempel:

förväntningar på vården

valfrihet i boendeformer

utbud av aktiviteter

utformning/omgivning på äldreboende

Fler boendeformer?

Möjlighet att bo hemma längre?

Förändrat serviceinnehåll i omsorgen?

Hur kan framtida förändringar inom Hälso- och sjukvården påverka kommunernas äldreomsorg? Exempel:

kortare vistelsetid på sjukhus

nya tekniska lösningar som möjliggör vård i hemmet

mobila team som arbetar i hemmet

Beredningen bör föreslå en strategi som visar vilken inriktning äldreomsorgen ska ha och vilken utveckling som behövs.

3 Genomförande

3.1 Föredragningar

2015-03-25 – 2015-03-27 Ordföranden deltar i EUREGHA konferens - Edinburgh

2015-03-26 Informationsmöte/föreläsning med professor Lennart Minthon - Lindhaga

2015-05-21 Gränssnittsmöten. Är 65 det nya 45? Arrangör Projektsupport S-O och Kasparos - Malmö

2015-08-19 Utbildning med Huvuduppdrag Hälsa - Stadshuset. Grundläggande kunskaper om kommunens äldreomsorg beträffande omfattning, organisation, innehåll och lagreglering.

2015-08-27 Träff med kommunala aktörer - Stadsbiblioteket

2015-10-21 Föreläsningdag på Stadsbiblioteket med forskare; professor Susann Ivarsson, Lunds universitet och professor Anna-Karin Edberg Kristianstads högskola

2015-04-21 – 2015-04-22 andra vice ordförande deltar i konferens Framtidens boende för äldre - Stockholm

3.2 Medborgardialog

2015-04-09 Medborgardialog med personal, brukare och anhöriga - Stadshuset

2015-05-08 – 2015-05-09 Medborgardialog på Företagardagarna Ängelholm - Lindab Arena

2015-09-07 Medborgardialog med högstadiel elever på Kungsgårdsskolan

2015-09-17 Medborgardialog med allmänheten - Stadsbiblioteket, Galleri Moment

2015-10-02 Medborgardialog med gymnasieelever på Valhall Park

2015-10-27 Fokusgrupp med kommunala pensionärsrådet - Stadshuset

3.3 Studiebesök

2015-03-10 Hälsostaden, Ängelholm

2015-06-12 Arbetsgruppen forskning besöker professor Susanne Iwarsson, Lunds universitet

2015-06-23 Boendegruppen - Studiebesök Kvarnliden

2015-06-25 Boendegruppen - Studiebesök Åsbytorp

2015-06-30 Boendegruppen - Studiebesök Trygghetsboendet på Villan

2015-07-23 Boendegruppen - Studiebesök Bäckagården

2015-09-22 Boendegruppen – Studiebesök på Åbrädden i Helsingborg

2015-11-02 Studieresa - äldreomsorgen i Köpenhamn

3.4 Omvärldsgranskning

Beredningen omsorg har engagerat professor Susanne Iwarsson, Lunds Universitet, medicinska fakulteten, som föreläsare och inspiratör. Susanne Iwarsson, är chef för forskargruppen "Aktivt och hälsosamt åldrande" och biträdande prefekt vid Institutionen för hälsovetenskaper, Medicinska fakulteten. Forskargruppens inriktning är en kombination av miljöinriktad gerontologi, hälsovetenskap och neurovetenskap. Verksamheten fokuserar särskilt på den åldrande befolkningens möjligheter till aktivitet och delaktighet i samhällslivet. En viktig utgångspunkt är metodutveckling av betydelse för t ex bostadsanpassningar och planering av ett samhälle tillgängligt för alla, främst baserad på det s.k. Enablerkonceptet och Housing Enabler.

Beredningen har även konsulterat Anna-Karin Edberg, Professor i omvårdnad samt Forskningschef vid Forskningsplattformen Hälsa i samverkan, vid Kristianstad högskola. Anna-Karin har forskat i bl.a. "Existentiell ensamhet" bland äldre. En av vårdpersonalens största utmaningar är att samtala med människor om existentiell ensamhet vid livets slut. Samtidigt lyfter svårt sjuka eller äldre patienter/vårdtagare upp vikten av att prata om döendet och döden.

Beredningen har tagit del av Äldrecentrums utredningar från SNAC (The Swedish National Study on Aging and Carefilm).

<http://www.aldreentrum.se/Samarbete/SNAC-projektet/>

Beredningen har tittat på samtliga filmer/föreläsningar, producerade av UR (utbildningsradion), med följande teman;

- Äldreboende hemma - vid vägs ände?
- Flytt till särskilt boende - vems ansvar?
- Äldres hälsa
- Livsstil för hälsosamt åldrande utan demens
- Empati och high-tech

<http://www.ur.se/Produkter/189133-UR-Samtiden-Framtidens-aldreomsorg-Aldreboende-hemma-vid-vags-ande>

4 Utmaningar

De allra viktigaste utmaningarna, är kompetensförsörjningen, finansieringen av framtidens äldreomsorg samt den demografiska utvecklingen.

I en alldeles färsk framtidsstudie som huvuduppdrag Hälsa i Ängelholm genomfört, framkommer det att kommunen har stora rekryteringsbehov av personal till äldreomsorgen de närmaste 10 åren. Inom vissa specifika yrkeskategorier, såsom sjuksköterskor, behöver äldreomsorgen rekrytera lika många anställda som organisationen har idag. Det dels för att ersätta befintlig personal som går i pension eller byter jobb, dels för att förstärka organisationen med hänsyn till den demografiska utvecklingen i Ängelholm.

Ett antal nationella studier visar att andelen invånare 65 år och äldre, kommer att öka med 36 % fram till år 2025. Det förväntas leda till en ökning av vårdkonsumtionen med 20 % för denna målgrupp.

Period	0 – 18 år	20 – 65 år	≥ 75 år
2005 – 2014	2%	+ 6%	+ 4%
2015 – 2024	12%	+ 6%	+ 36%

När det gäller finansiering och kompetensförsörjningen, kan man också konstatera att andelen kommuninvånare i åldrarna 20-65, kommer att öka med ca 3,6 % de närmaste 10 åren. Dessa kommuninvånare skall dels finansiera, dels arbeta i framtidens äldreomsorg.

Både kommuner och landsting arbetar intensivt med att skapa organisationer som skall kunna klara den demografiska utvecklingen. Redan nu står det klart att man måste använda befintliga resurser på ett effektivare sätt. Nya samarbetsformer mellan kommun, stat och landsting är nödvändiga. Ängelholms kommun är föregångare i det här avseendet i och med bildandet av projektet Hälsostaden i Ängelholm.

Civilsamhället (anhöriga, föreningar samt frivilliga organisationer), förväntas bli mer involverat i de äldres vardag i framtiden. Det gäller t.ex. sociala aktiviteter, ledsagning och olika typer av väntjänst. Kommunen har redan idag en skyldighet att erbjuda anhöriga som tar hand om äldre familjemedlemmar, stöd och avlastning. Den här stödformen måste fortsätta att utvecklas för att kunna klara framtidens äldreomsorg.

5 Analys och reflektion

Beredningen omsorg har i sin analys, beaktat de synpunkter som fångats upp i samband med genomförda medborgardialoger.

Efter att ha sammanställt de viktigaste frågeställningarna, genomförde beredningen omsorgs ledamöter ett antal politiska ”tankesmedjor”. Resultatet av dessa tankesmedjor har sedan sammanställts och format strategins sex fokusområden för att nå målsättningen för livskvalité.

5.1 Strategins upplägg

Strategin innehåller sex strategiska fokusområden med målsättning, ”LEV STÄRKT – HELA LIVET”,

- ✓ Alla ska ha makt över sin vardag
- ✓ Livskvalité och hälsa
- ✓ Förtroende för välfärden
- ✓ Civilsamhället i välfärden
- ✓ Trygghet och säkerhet
- ✓ Äldreomsorgen, framtidens arbetsplats

Strategins upplägg består av en teoretisk fördjupning i ett antal viktiga framtidsfrågor och konkreta ställningstaganden från beredningens ledamöter, i ett antal strategiska frågor som bör beaktas när man planerar framtidens äldreomsorg i Ängelholms kommun.